

ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಗೋರ್: ಜೀವನ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಘರ್ಷ

ಆಯ್. ಬಿ. ಸಾತಿಹಾಳ

ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ, ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ನವಲಗುಂದ.

Received: 24-11-2023 ; Accepted: 24-03-2024 ; Published: 13-08-2024

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13294279>

ABSTRACT:

ನೊಬೆಲ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದ ಏಷ್ಯಾ ಖಂಡದ ಮೊದಲ ಕವಿ ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಗೋರ್ ಗುರುದೇವ್ ಎಂಬ ಅಂಕಿತ ನಾಮದೇಯರಾದ ಇವರು ಬಂಗಾಳಿಯ ಮಹಾ ವಿದ್ವಾಂಸ ಕವಿ, ಕಾದಂಬರಿಕಾರ, ಸಂಗೀತಕಾರ ಮತ್ತು ಪ್ರಗತಿಪರ ನಾಟಕಕಾರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು 19-20ನೇ ಶತಮಾನಗಳ ಸಂಧಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಂಗಾಳ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಹೊಸ ರೂಪವನ್ನು ತಂದು ಕೊಟ್ಟವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ರಚಿಸಿದ ಕವನಗಳು, ಸಣ್ಣ ಕಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ, ಆಡುಮಾತಿನ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ, ವಿಚಾರಶೀಲತೆಗೆ, ವಾಸ್ತವಿಕತೆಗೆ ಮತ್ತು ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಅವಲೋಕನಕ್ಕೆ ಸಾಣೆಯಂತಿವೆ. ಇವರು ರಚಿಸಿದ ಎರಡು ಗೀತೆಗಳು ಭಾರತ ಮತ್ತು ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶಗಳ ರಾಷ್ಟ್ರಗೀತೆಗಳಾಗಿವೆ. ಬಂಗಾಳಿ ಕಲಾ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಮೆರಗು ನೀಡಿದ ಠಾಗೋರ್ ಅವರ ಕಾದಂಬರಿಗಳು, ಸಣ್ಣ ಕಥೆಗಳು, ಕವನಗಳು, ನೃತ್ಯ-ನಾಟಕಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಬಂಧಗಳು ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಅನುರಣಿಸಿವೆ. ಇವರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಸಂಸ್ಥೆ 'ವಿಶ್ವಭಾರತಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ' ಮತ್ತು ಬಹುದೊಡ್ಡ 'ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ' ಇವು ಠಾಗೋರ್‌ರು ಜಗತ್ತಿಗೆ ನೀಡಿದ ಪ್ರಮುಖ ಕೊಡುಗೆಗಳಾಗಿವೆ.

KEYWORDS:

ಆಶಾವಾದ, ಗೀಯ, ಅವಸ್ಥೆ, ಗಲ್ಪಗುಚ್ಛ, ಚೈತನ್ಯ, ಅಳಕಿಳಿ, ಅನುಸಂಧಾನ.

ಜೀವನ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ:

ಕೊಲ್ಕೊತ್ತದ ಜೊರಸಂಕೊ ಭವನದಲ್ಲಿ ದೇಶೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಗೋರ್ ಮತ್ತು ಶಾರದಾ ದೇವಿ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ 13ನೇ ಮತ್ತು ಕೊನೆಯ ಮಗನಾಗಿ ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಜನಿಸಿದರು. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲೇ ತಾಯಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡರು. ತಮ್ಮ 11ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಂದೆಯೊಂದಿಗೆ ಭಾರತ ಪರ್ಯಟನೆ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಶಾಂತಿನಿಕೇತನದಲ್ಲಿ ಇತಿಹಾಸ, ಖಗೋಳ ವಿಜ್ಞಾನ, ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತದ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದರು. ಮೈಥಿಲಿ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ದೀರ್ಘ ಪದ್ಯ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡು, ಹಲವಾರು ಪ್ರಮುಖ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. "ಭಿಕಾರಿಣಿ", "ಭಿಕ್ಷುಕಿ" ಬಂಗಾಳಿ ಭಾಷೆಯ ಮೊದಲ ಸಣ್ಣ ಕಥೆ ಮತ್ತು ಸಂಧ್ಯಾ ಸಂಗೀತ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪದ್ಯ "ನಿರ್ಝರೇಲ್ ಸ್ವಪ್ನಭಂಗ" (ಜಲಪಾತದ

ಭೋರ್ಗರತ)ವನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಹಲವು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬರೆದರು. 1883ರ ಡಿಸೆಂಬರ್ 9ರಂದು ಮೈಣಾಲಿನಿ ದೇವಿ (ಭಬತಾರಿಣಿ) ಅವರನ್ನು ಮದುವೆಯಾದರು. 1901ರಲ್ಲಿ ಟಾಗೋರ್ ಶಿಲ್ಪಿದಾಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಶಾಂತಿನಿಕೇತನಕ್ಕೆ ಬಂದು ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಇಲ್ಲಿಯೇ ಟಾಗೋರ್ ಪತ್ನಿ ಮತ್ತು ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು ಕೊನೆಯುಸಿರೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. 1905ರ ಜನವರಿ 19ರಂದು ಅವರ ತಂದೆಯವರೂ ವಿಧಿವಶರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಘರ್ಷ:

ಟಾಗೋರ್‌ರು ತಮ್ಮ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಮುಕ್ತ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಪದ್ಯಗಳನ್ನಾಗಿ ಅನುವಾದಿಸುವ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲೇ 'ನೈವೇದ್ಯ' (1901) ಮತ್ತು 'ಖೇಯ' (1906) ಎಂಬ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. 1913ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದ ನೊಬೆಲ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಇವರಿಗೆ ಸಂದಿತು. ಅಲ್ಲದೆ ಇವರ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಆದರ್ಶವಾದವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡ ಸ್ವೀಡಿಶ್ ಅಕಾಡೆಮಿ 1915ರಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಚಕ್ರಾಧಿಪತ್ಯ ಟಾಗೋರ್‌ಗೆ 'ನೈಟ್' ಬಿರುದನ್ನು ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿತು.

ಟಾಗೋರ್‌ರು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಲಿಯೊನಾರ್ಡ್ ಎಲ್ಮಿಸ್ಟ್ರೋಮ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಶಾಂತಿನಿಕೇತನದ ಆಶ್ರಮದ ಹತ್ತಿರದ ಹಳ್ಳಿ 'ಸುರುಲ್'ನಲ್ಲಿ 1921ರಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪುನರುತ್ಥಾನಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಯೊಂದನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. (ನಂತರದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು "ಸಂಪತ್ತಿನ ನೆಲೆ" ಎಂದು ಮರು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಲಾಯಿತು.) ಗಾಂಧಿ ನೇತೃತ್ವದ 'ಸ್ವರಾಜ್ ಚಳವಳಿ'ಗೆ ಬೆಂಬಲ ನೀಡಿದರು ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಯವೊಂದನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದರು. ಅಸಹಾಯಕತೆ ಮತ್ತು ಅಜ್ಞಾನದ ತೊಳಲಾಟದಿಂದ ನರಳುತ್ತಿರುವ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಮುಕ್ತಿಗಾಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಹಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರು, ದಾನಿಗಳು ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಂದ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನಿಯೋಜಿಸಿದರು. ಭಾರತದ "ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಕಾರಿಣ್ಯ" ಮತ್ತು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ಅಚರಣೆಯನ್ನು ಅವರು ಖಂಡಿಸಿದರು (1930ರ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ) ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲ ಅನಿಷ್ಟಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಲು ಮತ್ತು ಹತ್ತಿಕ್ಕಲು ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಕವನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು, ಯಶಸ್ವೀ ಆಂದೋಲನದ ಮೂಲಕ ಗುರುವಾಯೂರ್ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ದಲಿತರ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟರು.

ಕೃತಿಗಳ ಆಶಯ:

ಟಾಗೋರ್ ಅವರ ಹೆಸರು ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೊಂದಿಕೆಯಾದರೂ ಅವರು ಕಾದಂಬರಿ, ಪ್ರಬಂಧ, ಸಣ್ಣ ಕಥೆ, ಪ್ರವಾಸ ಕಥನ, ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಸಾವಿರಾರು ಗೀತೆಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಗದ್ಯ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಟಾಗೋರ್‌ರ ಕಿರು ಕಥೆಗಳು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಬರಹಗಳೆನಿಸಿವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಇವರನ್ನು 'ಬೆಂಗಾಲಿ ಭಾಷೆಯ ಹೊಸ ಶೈಲಿಯ ಜನಕ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಲಯಬದ್ಧತೆ, ಆಶಾವಾದ ಮತ್ತು ಗೀಯ ಗುಣದಿಂದ ಇವರ ಬರಹಗಳು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಅವರ ಕಿರುಕಥೆಗಳ ಹಂದರವು ಯಾವಾಗಲೂ ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರ

ಜೀವನದ ಸುಲಭ ಸರಳ ವಿಷಯಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ.

ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು (ಕೃತಿಗಳನ್ನು) ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಚತುರಂಗ, ಶೇಶರ್ ಕೋಚಿ, ಚಾರ್ ಓಧಯ್, ನೌಕರುಬಿ, ಫರೆ ಬೈರೆ (ಮನೆ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವ) ಈ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಯೋತ್ಪಾದನೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಸ್ವದೇಶಿ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿನ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಳಂಕವನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಟೀಕಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವನ್ನು ಟಾಗೋರ್‌ರ 'ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಘರ್ಷದ ನೇರ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳು' ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ 'ಹಿಂದೂ-ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಹಿಂಸೆ', 'ಸ್ವಂತ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಪ್ರಶ್ನೆ' ಮತ್ತು 'ಧರ್ಮದ ಸಂಗತಿಗಳು ಹೊರಹೊಮ್ಮಿವೆ. 'ಜೋಲಾಗಾಜೋಲ್'ನಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವ ಶಿವ-ಸತಿ ಆದರ್ಶ ರೂಪಗಳಿಂದ ಪರಿಮಿತಿಗೊಳಪಟ್ಟ ನಾಯಕಿ ಕುಮುದಿನಿಯು ಅವಳ ಪ್ರಗತಿಶೀಲತೆ ಮತ್ತು ಸಹಾನುಭೂತಿಯುಳ್ಳ ಅಣ್ಣನ ಕಳೆಗುಂದುತ್ತಿದ್ದ ಭವಿಷ್ಯ ಮತ್ತು ಅವನ ಸೋಲಿಗಾಗಿ ಮರುಕಪಡುತ್ತಾಳೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅವಳನ್ನು ಶೋಷಿಸುವ, ಲಂಪಟ ಸ್ವಭಾವದ, ವಯಸ್ಸಾದ ಪತಿಯಿಂದಾಗಿ ಅವಳು ಛಿದ್ರಿಡ್ರವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗುವುದು, ದುಡಿಯುವುದು ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬದ ಗೌರವ ಕಾಪಾಡುವುದು ಎಂಬ ಪಾಶಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಬಂಗಾಳಿ ಮಹಿಳೆಯ 'ಅವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಸಾವು' - ಇವುಗಳ ಚಿತ್ರಣದಲ್ಲಿ ಟಾಗೋರ್ ತಮ್ಮ ಸ್ತ್ರೀ ಪರವದ ನಿಲುವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ದೃಶ್ಯ ಕಾವ್ಯಗಳ ಸಂದೇಶ:

ವಿಶಾಲವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಹರಿವು, ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಲಯಗಳ ಮೇಳದೊಂದಿಗೆ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಗೂಡಾರ್ಥದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಒಳಹೊಕ್ಕು ನೋಡಿ, ಜೀವನ ಸತ್ಯದ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಭೇದಿಸುವತ್ತ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗುವ ಟಾಗೋರ್‌ರ ನಾಟಕಗಳ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವು ಹಿಂದಿನ ಬಂಗಾಳಿ ನಾಟಕಗಳಿಗಿಂತ ತೀರ ಭಿನ್ನವಾಗಿವೆ.

'ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಪ್ರತಿಭಾ' ಇದು ಟಾಗೋರ್‌ರು ತಮ್ಮ ಇಪ್ಪತ್ತನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಮೊದಲ ಗೀತೆ-ನಾಟಕ. ಈ ನಾಟಕವು ದರೋಡೆಕೋರ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯು ಹೇಗೆ ತನ್ನ ಗುಣವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಂಡ, ಸರಸ್ವತಿಯಿಂದ ಹೇಗೆ ಹರಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮತ್ತು ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಹೇಗೆ ಬರೆದ? ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಟಾಗೋರ್‌ರ ವಿನೂತನ ಪ್ರಯೋಗದ ಈ ನಾಟಕವು ಮುಂಬರುವ ನಾಟಕ ರಚನಾಕಾರರಿಗೆ ಹಲವು ಬಗೆಗಳಿಂದ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಇವರು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮತ್ತು ಐರಿಷ್ ಜಾನಪದ ಮಧುರ ಗೀತೆಗಳನ್ನು 'ಕುಡಿತದ ಹಾಡು'ಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದ ಕ್ರಮವು ಹಲವು ಲೇಖಕರಿಗೆ ಅನುಕರಣೀಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಟಾಗೋರ್‌ರ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಿ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಪಡೆದ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಮುಖ ನಾಟಕ 'ಡಾಕ್ ಫರ್' (ಅಂಚೆ ಕಛೇರಿ). ಇದು 'ಮಗುವೊಂದು ಸಂಕೋಲೆಗಳಿಂದ ಹೊರಬರಲು ಹೇಗೆ ಹೆಣಗಾಡುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ದೀರ್ಘನಿದ್ದೆಗೆ ಜಾರುತ್ತದೆ' ಎಂಬ ವಸ್ತುವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಇದು ಯುರೋಪ್‌ನಲ್ಲಿ ಅಬ್ಬರದ ವಿಮರ್ಶೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. ಇದನ್ನು

‘ವಾರ್ಸಾವ್’ ಎನ್ನುವನು ‘ಫೆಟ್ಟೊ’ದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅಶ್ರಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಅನಾಥರು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ನಾಟಕವನ್ನಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

‘ವಿಸರ್ಜನ್’ (ತ್ಯಾಗ) ಎಂಬ ಇವರ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಮುಖ ನಾಟಕವು 1890 ರಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಟಾಗೋರ್ ಅವರ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಟಾಗೋರ್ ಅವರ ಮತ್ತೊಂದು ನಾಟಕ ‘ಚಂಡಾಲಿಕಾ’ (ಅಸ್ವಶ್ಯ ಹುಡುಗಿ) ಇದು ಗೌತಮ ಬುದ್ಧನ ಅನುಯಾಯಿ ಆನಂದನು ಆದಿವಾಸಿ (ಅಸ್ವಶ್ಯ) ಹುಡುಗಿಯಿಂದ ಹೇಗೆ ನೀರನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ? ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಪುರಾತನ ಬೌದ್ಧ ಕಥೆಯ ನಿರೂಪಣೆಯ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಅವರ ಹೆಚ್ಚು ಜನಪ್ರಿಯ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ‘ರಕ್ತಕಾರವಿ’ಯು (ಕೆಂಪು ಕರವೀರಗಳು) ‘ದರೋಡೆಕೋರ ರಾಜನು ತನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಗಣಿ ಅಗೆಯುವ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಹೇರುತ್ತಾ ತಾನು ಶ್ರೀಮಂತನಾದುದನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ’.

ಸಣ್ಣ ಕಥೆಗಳು:

ಮೂರು ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಎಂಭತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಕಥೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ‘ಗಲ್ಲುಗುಚ್ಚ’ ಇದು ಟಾಗೋರ್ ‘ಸಾಧನ’ ಅವಧಿಯ (1891-1895) ಸಮೃದ್ಧಿಯ ಕಾಲವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಆಧುನಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಚಿಂತನೆಗಳು ಮತ್ತು ಆಸಕ್ತಿದಾಯಕ ಪದಬಂಧಗಳ ಮೇಲಿನ ಪರ್ಯಾಲೋಚನೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. (‘ಸಾಧನ’ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ) ಟಾಗೋರ್ ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಭಾವಿಕತೆ ಇವುಗಳನ್ನು ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಸಂಯೋಜಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಬಹುಕೇಶ ಕಥೆಗಳು ಟಾಗೋರ್ ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ವಿಸ್ತಾರ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ; ‘ಪಾತಿಸರ್’, ‘ಶಾಜದ್ದೂರ್’, ಮತ್ತು ‘ಶಿಲ್ಪಿದ’ ಎಂಬ ಹಳ್ಳಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಇರುವ ಆತ್ಮೀಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಕಿರುಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಭಾರತೀಯ ಬಡ ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಜೀವನಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದೀನರ ನೋವಿನ ಅಳಕ್ಕಿಳಿದು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ‘ಈ ರೀತಿಯ ಅನುಸಂಧಾನವನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಇದೇ ಮೊದಲು’ ಎನ್ನುವುದು ವಿದ್ವಾಂಸರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ.

‘ದ ಪೂಟ್ಸೆಲ್ಲ್ಯರ್ ಫುಮ್ ಕಾಬುಲ್’ ಇದರಲ್ಲಿ ಅಫ್ಘಾನಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಯನ್ನು ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಸಂಧಿಸಿದ ನಗರ ವಾಸಿ ಮತ್ತು ಕಾದಂಬರಿಕಾರನ ನಡುವಿನ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಪಂಚದ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ನಗರ ಜೀವನದ ಜೀವನೋಪಾಯ ಜಮೀನಿನ ಮಿತಿಯ ಬಲಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದವರ ಚಿಂತಾಜನಕ ಬದುಕನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲು ಅವರು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ತಮ್ಮ ಹಲವು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ದೂರ ಮತ್ತು ಗುಡ್ಡಗಾಡು ಪ್ರದೇಶಗಳ ಜನ-ಜೀವನದ ವಿವಿಧ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕಥಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಗೊಲ್ಡ್‌ಗುಚ್ಚಿ (ಕಥೆಗಳ ಹಂದರ):

‘ಗೊಲ್ಡ್‌ಗುಚ್ಚಿ’ ಇದು ಅನೇಕ ಯಶಸ್ವೀ ಚಲನಚಿತ್ರಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ನಾಟಕಗಳಿಗೆ

ವಿಷಯ ವಸ್ತುವನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ ಕಥಾ ಸಂಕಲನವಾಗಿದೆ. ಇದು ಬಂಗಾಳಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕಲ್ಪಿತ ಕಥನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲೇ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಸತ್ಯಜಿತ್ ರೈ ಅವರ 'ಚಾರುಲತ' ಚಿತ್ರವು ಟಾಗೋರ್‌ರ ವಿವಾದಾತ್ಮಕ ಕಥೆ 'ನಷ್ಟನಿರ್ಹ' (ಒಡೆದುಹೋದ ಗೂಡು) ಅನ್ನು ಆಧಾರಿಸಿದೆ. 'ಅತಿಥಿ' ಯಲ್ಲಿ 'ಜಮೀನ್ದಾರನೋರ್ವನು ದೋಣಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಮುದಾಯದ 'ತಾರಪಾದ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಹಳ್ಳಿಯ ಹುಡುಗನು ಜೊತೆಗೂಡುತ್ತಾನೆ. ಜಮೀನ್ದಾರನಿಗೆ ಹುಡುಗನು ತಾನು 'ಎಂದಿಗೂ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಸುತ್ತಾಟ ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು' - ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದಿರುವುದಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಮಾತಿಗೆ ಕರುಣೆ ತೋರಿದ ಜಮೀನ್ದಾರನು ತಾರಪಾದನನ್ನು ದತ್ತುಕೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ, ಮದುವೆಯ ಹಿಂದಿನ ರಾತ್ರಿ ತಾರಪಾದನು ಮತ್ತೆ ಓಡಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ' ಎಂಬ ವಿಷಯವು ಈ ಕಥೆಯ ವಸ್ತುವಾಗಿದೆ.

'ಸ್ಥಿರ ಪತ್ರ' (ಪತ್ನಿಯಿಂದ ಬಂದ ಪತ್ರ) ಎಂಬ ಕಥೆಯು 'ಬಂಗಾಳಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಆರಂಭದ ದಿಟ್ಟ ಮಹಿಳಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ'ದ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಬಂಗಾಳಿ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ಸಾಂಕೇತಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪತ್ನಿ 'ಮೃಣಾಲ' ಈ ಕಥೆಯ ನಾಯಕಿ. ಅವಳು ಪ್ರಯಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಪತ್ರವೊಂದನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಾಳೆ (ಅದು ಸಂಪೂರ್ಣ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ). ಫ್ಲಲ್ಕ ಬಾಳಿನ ಅವಳ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಅದು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಹಿಂದೂ ಮದುವೆಯ ಆಚರಣೆ ಮತ್ತು ವಿವಾಹಿತ ಬಂಗಾಳಿ ಮಹಿಳೆಯರ ವಿಷಾದಕರ ಬರಡು ಜೀವನ, ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಭಾರತೀಯರ ಬೂಟಾಟಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಕಥೆಯಾಗಿದೆ. ರಾಮನ ಸಂಶಯದಿಂದಾಗಿ ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗದ ಪರೀಕ್ಷೆಗೊಳಪಟ್ಟ ಸೀತೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವೈಭವೀಕರಿಸುವ ಹಿಂದೂ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಮೇಲೆ ಮೃಣಾಲ ನೇರ ಅಕ್ರಮಣ ನಡೆಸುತ್ತಾಳೆ. ಇದೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಟಾಗೋರ್‌ರು ಹಿಂದೂ-ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು 'ಮುಸಲ್ಮಾನಿ ದೀದಿ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಪರಾಮರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕಾವ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ:

ಟಾಗೋರ್‌ರು ಸಂಸ್ಕೃತ ಭೂಯಿಷ್ಟವಾದ ಬಂಗಾಳಿ ಪ್ರಾಂತ್ಯ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಕಾವ್ಯ ರಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರ ಕಾವ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಬಂಗಾಳಿ ಭಾಷೆಯ ವಿನೂತನ ಪ್ರಯೋಗಗಳ 'ಪಾಠಶಾಲೆ' ಎನ್ನಬಹುದು. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಾವ್ಯ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಕಟ್ಟು ಬೀಳದ ಇವರ ಕಾವ್ಯ ಲಯದಲ್ಲಿ 'ಆಧುನಿಕತೆ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯ ಸ್ಥಿತಿ-ಗತಿಗಳ ಅನಾವರಣವಿದೆ. ಅಂತಹ ಬರಹಗಳಿಗೆ ಉದಾಹರಣೆ ಎಂದರೆ; 'ಆಫ್ರಿಕ ಮತ್ತು ಕ್ಯಾಮಲಿಯ'. ನಂತರದಲ್ಲಿ 'ಚೋಲ್ಟಿ' ಭಾಷೆಯನ್ನು (ಬಂಗಾಳದ ಜನಪ್ರಿಯ ಪ್ರಾಂತ್ಯ ಭಾಷೆ) ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಈ 'ಚೋಲ್ಟಿ' ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'ಮಾನಸಿ', 'ಸೋನಾರ್ ತೋರಿ' (ಬಂಗಾರದ ದೋಣಿ), 'ಬಲಕ' ('ಕಾಡು ಬಾತುಗಳು' ವಲಸೆಹೋಗುವ ಆತ್ಮಗಳು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಇರುವ ರೂಪಕಾಲಂಕಾರ), ಮತ್ತು 'ಪುರೊಜಿ' ಇವು ರವೀಂದ್ರ ಇತರ ಗಮನಾರ್ಹ ಕಾವ್ಯಗಳಾಗಿವೆ.

'ಸೋನಾರ್ ತೋರಿ'ಯು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪದ್ಯ. ಇದು ಜೀವನ ಮತ್ತು ಸಾಧನೆಯ

ಕ್ಷಣಿಕ ಗುಣದೊಂದಿಗೆ ಇರುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅದೇ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಅದು ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಚಿರಸ್ಮರಣೀಯ ಸೂಕ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅಂತಿಮವಾಗಿ 'ಗೀತಾಂಜಲಿ'ಯು ಟಾಗೋರ್‌ರವರ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಾವ್ಯ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿದೆ.

ಬದುಕಿನ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲ:

ಟಾಗೋರ್‌ರು ತಮ್ಮ ಕೊನೆಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ 'ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕತೆಯನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಒರೆಗೆ ಹಚ್ಚಿ ನೋಡಿದರು' ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ 'ಬಿಹಾರ್‌ನ ಭೂಕಂಪ'ದ ಘಟನೆಯನ್ನು ನಿದರ್ಶನವಾಗಿ ಕೊಡಬಹುದಾಗಿದೆ; 1934ರ ಜನವರಿ 15ರಂದು ಬಿಹಾರ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದ ಭಾರಿ ಭೂಕಂಪದಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಬಲಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಕೋಪದ ಈ ಘಟನೆಯನ್ನು ಗಾಂಧಿಜೀಯವರು 'ಇದು ದಲಿತರ ಮೇಲಿನ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯಿಂದಾದ ದೈವದತ್ತ ಪ್ರತಿಫಲ' ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗಾಂಧಿಜೀಯವರ ಇಂತ ಮಾತಿಗೆ ಕೆರಳಿದ ಟಾಗೋರ್‌ರು ಗಾಂಧಿಜೀಯವರಿಗೆ ಛೇಮಾರಿ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ.

ಟಾಗೋರ್‌ರು ತಮ್ಮ ಜೀವಿತದ ಕೊನೆಯ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳನ್ನು ನೋವಿನಿಂದ ಬಳಲಿದರು. ದೀರ್ಘ ಕಾಲೀನ ಅಸ್ವಸ್ಥತೆಯಿಂದ ನರಳಿದರು. ಮೃತ್ಯುವಿನ ದವಡೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದುಕೊಂಡೂ ರಚಿಸಿದ ಸಾಹಿತ್ಯವು ವಿಭಿನ್ನ ಮತ್ತು ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಮಟ್ಟದ್ದು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂತಿಮವಾಗಿ 1941ರ ಆಗಸ್ಟ್ 7ರಂದು ತಾವು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಜೊರಸಂಕೊ ಭವನವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ವಿಶ್ವ ಹೃದ್ಯವನವನ್ನು ಸೇರಿಕೊಂಡು ಅಮರರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು:

1. ತಾರಾಚಂದ (ಮೂಲ). ದೀಕ್ಷಿತ್ ಜಿ. ಎಸ್. (ಅನು). ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿ: ಸಂಪುಟ-2.
2. ದತ್ತ ಆರ್. ಸಿ. ಕಲ್ಕರಲ್ ಅಫ್ ಹೆರಿಟೇಜ್ ಅಫ್ ಬಂಗಾಳ.
3. ರಾಜೀಶ್ವರಿ ಕೃಷ್ಣ ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಕೂರ. ಸ್ವಪ್ನ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು.
4. Chakravarty A. (1961). A Tagore Reader. Beacon Press. United States.
5. Dutta K. & Robinson A. (1995). Rabindranath Tagore: The Myriad-Minded Man. St. Martin's Press. United States.
6. Dutta K. (editor). Robinson A. (editor) (1997). Rabindranath Tagore: An Anthology. St. Martin's Press. United States.
7. Roy B. .K (1977). Rabindranath Tagore: The Man and His Poetry, Folcroft Library Editions.
8. <https://www.parabaas.com/rabindranath/articles/pMeyer.html>
9. <https://www.nobelprize.org/prizes/literature/1913/tagore/biographical/>
10. <https://www.parabaas.com/rabindranath/articles/pRadice.html>

Funding:

This study was not funded by any grant.

Conflict of interest:

The Authors have no conflict of interest to declare that they are relevant to the content of this article.

About the License:

© The Authors 2024. The text of this article is open access and licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.